

leiding van dit ITs Festival waarschijnlijk niet zoveel zinnigs te zeggen. Wat uiteindelijk het meest opvalt, is dat zowel vorm als inhoud van de hier besproken voorstellingen aan de acteurs en actrices van overmorgen weinig ruimte bieden om zich te manifesteren.

En Dirk Tanghe is dan toch weer de gunstige uitzondering - met zijn sobere, eigenzinnige *Oom Wanja*, zijn serieuze Utrechtse studenten, en vooral met die ene, sublieme pupil die uit Vlaanderen naar Utrecht kwam om het toneelvak te leren.

Jos Nijhof

Muziek

Een decennium II Fondamento

Het is een opvallend en niet ten onrechte met de regelmaat van de klok aangehaald feit dat Vlaanderen beschikt over uitstekende vocale en instrumentale ensembles, die zich met kennis van zaken én met Europese uitstraling toeleggen op de zogenaamde ‘oude muziek’ in een authentiek kleedje. Namen als La Petite Bande, Anima Eterna, Huelgas Ensemble, Collegium Vocale, Capella flamenca... klinken al jaren (sommige al decennia) vertrouwd in de oren. Aan deze lijst van ensembles van hoog niveau kan zonder schroom II Fondamento toegevoegd worden dat, onder de beziel(en)de leiding van de stichter-hoboïst Paul Dombrecht, precies tien jaar oud is. Dombrecht, die zich als autodidact op de studie van historische blaasinstrumenten begon toe te leggen, onderging een verkwikkende authenticiteitskuur als solist in het orkest La Petite Bande onder leiding van Sigiswald Kuijken - tot hij in 1989 de noodzaak voelde een eigen ensemble te stichten. De bedoeling was tweevoudig: enerzijds zelf als hoboïst aan zijn trekken te komen en anderzijds minder bekende maar waardevolle vocale én internationale muziek uit de 17de en de 18de eeuw opnieuw onder de aandacht te brengen. Toch schuwt Dombrecht het zogeheten ijzeren repertoire niet, zoals de passies van Bach en de *Water Music* van Haendel. Deze uitvoeringen en opnamen, die internationaal overigens hoog scoren, dienen ook enigszins als lokmiddel om een zo ruim mogelijk publiek, jongeren inbegrepen, aan te sporen de vruchtbare confrontatie te wagen met minder gevestigde waarden, zoals Johann Joseph Fux, Johan David Heinichen, Carl Friedrich Abel en Jan Dismas Zelenka. Op het programma staan ook overbekende namen zoals Georg Philipp Telemann en Antonio Vivaldi, die evenwel het odium van veelschrijverij en dus zogenaamd kwaliteitsverlies op zich hebben ge-

Paul Dombrecht - *Foto Ph. Matsas.*

laden. Men kan het Dombrecht niet kwalijk nemen dat hij daarbij vaak uitziet naar composities waarin de hobo een hoofdrol speelt.

Of dit maatschappelijk ideaal zal slagen, zal de toekomst uitwijzen, maar in ieder geval werpt Il Fondamento zich op als een van de pioniers van een democratiseringsproces waartoe in de 18de eeuw met name figuren als Telemann (Leipzig, Frankfurt en Hamburg) en Abel (Londen) baanbrekend werk hebben verricht. Onder 'authentiek' verstaat Dombrecht in de eerste plaats het teruggrijpen naar de authentieke bron: de originele, eigentijdse druk, of in vele gevallen ook het handschrift, zoals bij de muziek uit Dresden (Heinichen, Zelenka) die toentertijd exclusief voor het hof was voorbehouden. Zijn ontdekkingstocht heeft al heel wat briljante parels opgeleverd, zoals de meesterlijke kamermuziek (triosonates met twee hobo's) en de zeer persoonlijke, ietwat excentrieke religieuze werken en orkestmuziek van Zelenka, een van de tijdgenoten van Bach, die het geleerde contrapunt als geen ander beheerste. Authentiek betekent verder het gebruikmaken van 18de-eeuwse instrumenten (of uitstekende kopieën), waarop dan ook zoveel mogelijk 'authentiek' wordt gespeeld, voor zover die praktijk tenminste bekend is. Wat de hobo betreft, een instrument waarop de toonvorming individueel zeer sterk kan verschillen, heeft men eigenlijk geen idee hoe men toen precies speelde. Dombrecht vraagt zich dit uiteraard wel af, maar prefereert, met succes trouwens, een intuïtieve benadering die elk steriel getheoretiseer uit de weg gaat. Zijn optreden als solist en als dirigent is wars van elk spektakel: hij laat de partituur als het ware voor zichzelf spreken, zodat de muzikanten zich emotioneel bijzonder sterk aangesproken voelen. Het resultaat daarvan is dat de vonk doorgaans ook op het publiek en de luisteraar overslaat. Deze minder rationele benadering kan wel eens tot een minder geslaagd concert leiden, vooral bij het eerste van een reeks, een euvel dat Dombrecht echter steeds corrigeert door het even verstoorde evenwicht tussen affect en ratio dadelijk te herstellen. Des te pijnlijker is het dan ook dat de meestal ondermaatse Vlaamse muziekcritiek zich blindstaart op één enkel concert - een euvel dat overigens niet alleen Dombrecht maar menig professioneel ensemble treft. Zolang de muziekcensies zich beperken tot de vluchtige momentopnamen van één enkel optreden in plaats van een meer globale visie te presenteren, getuigen veel van deze schrijfsels van betutteling en zelfgenoegzaamheid. In eerste instantie moet de uitvoerder (dirigent en solist) de gelegenheid krijgen aan het woord te komen, zodat de toehoorder dan vooral zelf zijn conclusies kan trekken, zij het met de eventuele steun (met kennis van zaken) van de criticus. De haat-liefdeverhouding tussen muziekcritici en uitvoerders kan vanzelfsprekend ook stimulerend werken, onder voorwaarde evenwel van wederzijds respect en bevruchtende dialoog. In Vlaanderen gebeurt dat echter nog te weinig.

De begrijpelijke reactie is dan ook dat heel wat musici, Dombrecht niet uitgezonderd, hun heil steeds meer over de grenzen zoeken - jammer genoeg niet steeds alleen uit artistieke maar ook vaak uit financiële overwegingen. Gelukkig koppelt Il Fondamento meestal uitvoeringen in eigen land aan buitenlandse optredens. Tot de meest geslaagde projecten behoren ongetwijfeld de opvoeringen van barokopera's in samenwerking met het succesvolle theatergenootschap Transparant. Na producties van opera's van Haendel komt in de volgende jaren muziektheater van Frantisek Xavier Bixi, opnieuw Haendel, de jonge Mozart, Antonio Salieri en Jean-Baptiste Lully op de planken. Sedert kort gaat Dombrechts interesse ook uit naar werk van eigen bodem, zoals de schatkamer met handschriften van de 17de- en

18de eeuwse kapelmeesters die verbonden waren aan de Sint-Michielskathedraal in Brussel. Deze omvangrijke en uitzonderlijk waardevolle collectie, bewaard in het Koninklijk Muziekconservatorium en de Koninklijke Bibliotheek Albertina in Brussel, werd onlangs volledig gecatalogiseerd in het kader van een internationaal musicologisch onderzoeksproject (RISM: Répertoire International des Sources Musicales, met zetel in Frankfurt). Jammer genoeg is ook dit project, dat opgezet was met de intentie alle in België bewaarde muziekhandschriften tussen 1600 en 1830 wetenschappelijk te inventariseren, onlangs voortijdig beëindigd...

In de wereld van de authenticiteit, waar vogels van diverse pluimage rondfladderen, neemt Paul Dombrecht met *Il Fondamento* een eervolle plaats in. Het zou hem echter onrecht aandoen indien niet expliciet wordt vermeld dat hij zich als solist en als dirigent van het blazersensemble Octophorus evenzeer inzet voor

het romantische en hedendaagse repertoire en dat hij als docent aan het Koninklijk Muziekconservatorium in Brussel, die bovendien geregeld meester cursussen in het buitenland geeft, met enthousiasme, toewijding en vakmanschap het muzikale vuur bij de jongere generatie ontsteekt.

Ignace Bossuyt

(Dombrecht nam als solist cd's op bij Seon, Harmonia Mundi, Opus 111 en Accent. De opnamen met Il Fondamento verschenen bij Vanguard Classics-Passacaille Collection.

Adres: Middelburgstraat 4, 8000 Brugge, tel. 050/345135, fax 050/346165, e-mail: ilfondamento@skynet.be).

Film

Filmbeleid in Vlaanderen

Eind mei 1999 werd er op het 52ste Festival van Cannes filmgeschiedenis geschreven: voor het eerst werd een Belgische langspeelfilm, namelijk *Rosetta* van de gebroeders Jean-Pierre en Luc Dardenne, bekroond met de Gouden Palm. Na de Amerikaanse 'Oscars' is dat de meest beroemde en meest begeerde filmprijs ter wereld. Veel reacties van bewondering en verwondering dus, waartussen ook enkele voorspelbare. Langs Waalse kant verdrongen de politici elkaar om de Dardenne-broers te feliciteren en te huldigen voor de eer die zij (niet zozeer voor België, dan wel) voor de Communauté française behaald hadden. En van Vlaamse kant werden her en der ontstemde ad hoc-analyses geformuleerd, die er grosso modo op neer kwamen dat het allemaal de schuld was van het Vlaamse filmbeleid. Want hoe zou het anders kunnen dat Waalse cineasten wél slaagden en Vlaamse filmmakers blijkbaar niet.

Er werd op de Vlaamse openbare omroep zelfs een *Terzake*-uitzending aan die Waalse filmtriumf gewijd. Gelukkig werd daarin ook een jonge Waalse regisseur geïnterviewd, namelijk Benoît Mariage die dit jaar met zijn (uitstekende) debuutfilm *Les Convoyeurs Attendant* geselecteerd werd voor de prestigieuze Cannes-sectie 'Quinzaine des Réalisateurs', om een en ander te nuanceren. Zo wist Mariage zich bijvoorbeeld nog goed te herinneren dat men niet zo lang geleden van Waalse kant bewonderend en met een gezonde dosis jaloezie naar het prille filmsucces van bijvoorbeeld Didden en Deruddere had opgekeken. Ook toen klonk het: 'Waarom kan in Vlaanderen wél wat bij ons... enzovoort'. Met andere woorden: ook in filmland bestaat er zoiets als een golfbeweging. Van de beroemde 'Neue Deutsche Welle' van weleer (met Werner Herzog, Wim Wenders, Volker Schlöndorff, enz.) kan toch ook moeilijk gezegd worden dat ze momenteel uitgemond is in een sterke Duitse filmstroom.

Een tweede nuance die door Benoît Mariage werd aangereikt, was van linguïstische aard: in België hebben Franstalige filmmakers het voordeel dat ze voor de financiering, de productie, de distributie en de promotie van hun films makkelijker terecht kunnen bij hun Zuiderburen.

Een derde nuance wil ik zelf aanbrengen en die ligt misschien een beetje gevoelig. Daarom wil ik eerst benadrukken dat *Rosetta* een zeer persoonlijke, zeer integere en